

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum mitti conueniat alicui personæ diuinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Lib. I. Distinctio XV.

potest dari per modum autoritatis ab illis à quibus originatur, quia non est autoritas personæ supra personam in diuinis nisi ratione originis, vnde nec aliqua persona se metipsum dat. Si tamen dat, non per modum autoritatis dat, sed tantum per modum cuiusdam liberalitatis. Sed Spi. san. originatur solum à patre & filio & non ab aliqua creatura, ergo Spi. sanctus non datur per modum autoritatis nisi à patre & filio & non ab aliqua creatura, nec per modum liberalitatis dari potest nisi ab illis quorum voluntati subest Spi. san. haberi à nobis, hi autem sunt solum pater & filius & Spi. san. quorum est vna & eadem voluntas, ergo nec per modum autoritatis potest dari Spi. san. à quacunque creatura.

4 Item nec dona Spiritus sancti possunt isto modo dari ab aliqua creatura, quia dona illa si sint naturæ (cum sint intellectus & voluntas) non possunt esse nisi à creature cum intellectu & voluntas sint ab extrinseco. Si vero sint dona gratiæ aut sunt dona gratiæ gratum faciendis & similia aut non sunt aliud quam acceptatio diuina quæ non potest esse ab alio casualiter, nec in alio formaliter nisi in Deo, aut si sint aliud cum non possint educi de potentia subiecti vel materiæ inducuntur à creature solum.

5 Idem intelligendum est de donis gratiæ gratis datæ quo ad hoc quod non subest voluntati creaturæ talia cõferre cum eleuent naturam supra id ad quod quocunque natura creata secundum se non potest attingere ergo nec Spi. san. in se nec in donis suis potest dari à quacunque creatura directe & per modum autoritatis. Alio modo potest dari Spi. san. indirecte per modum ministri, & hoc modo potest dari spiritus ab hominibus non solum bonis, sed etiam malis dum administrant sacramenta ecclesiæ in quibus & cum quibus datur Spi. san. nisi recipiens ponat obicem. Potest etiam dari ab omnibus talibus occasionaliter per eorundem prædicationem suadendo viam salutis. Potest etiam dari præter hos modos Spi. san. à bonis aliquoties merendo per orationem sicut legitur de Apostolis actuum. 3. Orauerunt propter ut acciperent Spiritum sanctum. Potest etiam phantasia hominis immutari per ministerium Angelicum ut in ea appareant mala fugienda & bona prosequenda. Quibus ostensis redit homo de culpa ad gratiam per penitentiam. Et ideo Spi. san. potest dari his modis à bonis & malis non solum hominibus sed etiam Angelis non directe per modum autoritatis, sed indirecte modis quibus dictum est. Et per hoc patet solutio ad argumenta.

DISTINCTIO XV.

Sententia literæ Magistri in generali & speciali.

Hic considerandum est. Superius dixit Magister quod Spiritus sanctus procedit à Patre & Filio temporaliter. Hic autem inquit vtrum Spiritus sanctus detur à se. Et diuiditur in duas. Primò enim inquit de hoc. Et secundo quia fecerat mentionem de missione filii determinat incidentaliter de ea. Secunda ibi. Hic queritur. Prima diuiditur in tres. Primò enim mouet questionem suam. Secundo soluit. Tertio solutionem confirmat per simile de missione filii. Secunda ibi. Ad quod dicimus. Tertia ibi, ne admireris. Et hæc tertia diuiditur in quatuor partes. Primò enim proponit in tantum de missione filii in generali. Secundo ostendit quod filius missus à patre. Tertio quod missus est à Spiritu sancto. Quarto quod datus & missus est à seipso. Secunda ibi. Quocirca. Tertia ibi. Et quod à Spiritu sancto. Quarta ibi. Deinde autem hic queritur vtrum semel. Superius determinauit Magister de temporali missione Spi. sancti. Et quia in determinando de temporali missione Spi. sancti mentionem fecit de missione filii. Ideo in parte ista incidentaliter agit de missione filii: Et diuiditur in duas partes. Primò enim proponit suum intentum. Secundo mouet incidentaliter quandam questionem. Secunda ibi. Hic queritur cum pater. Prima diuiditur in tres. Primò mouet questionem intentam. Secundo soluit assignando duos modos ipsius missionis filii. Tertio ostendit differentiam inter modos missionis assignatos. Secunda ibi. quod dicimus. Tertia ibi. Ideo quod purauerunt. Hæc est diuisio Magistri in generali.

2 In speciali verò sic procedit Magister. Et querit primò, vtrum Spiritus sanctus detur à se. postea soluit & ostendit

& Questio. I.

dit quod sic, quia opera trinitatis sunt indiuisa, sed datio Spi. sancti est quedam operatio communis tribus personis. Item quicquid potest facere pater totum conuenit aliis: ergo si pater potest dare Spiritum sanctum, similiter Spi. sanctus dabit & potest dare seipsum. Spiritus sanctus etiam mittitur à seipso. Postea confirmat per simile de missione filii dicens, quod non solum est admirandum quod etiam filius dicitur à se missus in mundum. Postea ostendit quod missio filii in carnem & ad prædicandum fuit à patre. Deinde ostendit quod fuit à Spiritu sancto, & hoc confirmat autoritate Augustini. Vltimò ostendit quod filius à seipso datus est, quia Propheta dicit cum datam nobis, non distinguendo à quo. Ostendit etiam quod filius datur à se & à patre sicut traditus est à se & à patre, nec obstat quod aliquando filius dicit à me ipso non venit. Hoc enim intelligitur secundum formam serui, missio hæc est filii incarnationis. Tunc sequitur pars illa quæ incipit ibi. Hic queritur, vbi querit Magister vtrum semel tantum sit missus filius Dei an sæpe. Et respondet Magister quod præter generationem æternam quam quoddam mysterium appellat quod duobus modis missus est, scilicet visibiliter in carnem & inuisibiliter in mentem; & hos modos missionis ponit Aug. Et differt vna missio ab alia, nam missio in carnem semel facta est, missio verò in mentem pluries. Item per primam missus est in mundum, per secundam non proprie, imò per eam nobis tale donum datur per quod quodammodo supra mundum eleuamur. Et hoc confirmat per autoritatem Aug. Postea queritur cur pater non dicitur missus. Et respondet quod hoc ideo est quia non est ab alio, imò in eo est principium siue autoritas, vnde autoritati non cõgruebat mitti. Et hoc confirmat autoritate Aug. Vltimò excludit errorem quorundam dicentium quod quia pater non mittitur, filius verò mittitur, & Spiritus sanctus, pater est maior, filius verò & Spiritus sanctus sunt minores. Etiam respondet Magister autoritate Aug. quod propter talem missionem nulla ponitur minoritas in personis missis, sed autoritas mittentis & effectus visibilis in creatura in qua pater non apparuit sicut illi, scilicet filius & Spiritus sanctus. In fine autem dicit quod per ea quæ dicta sunt patet quæ sit missio filii & quibus modis mittatur.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum mitti conueniat alicui personæ diuinæ.

Tho. 1. q. 43. ar. 1. c. 2.

Circa distinctionem istam, primò queritur vtrum mitti conueniat alicui personæ diuinæ. Et videtur quod non, quia nihil pertinens ad inferioritatem potest dici de vna persona respectu alterius, sed missio im. ortat inferioritatem in misso respectu mittentis, ergo missio non competit alicui personæ diuinæ. Maior patet quia in trinitate non sunt gradus maioris & minoris, superioris & inferioris, propter quod Damascenus dicit quod Christus non est obediens Patri nisi secundum quid & secundum quod homo, quia obedientia importat inferioritatem. Minor probatur quia superioribus & maioribus & nobilioribus Angelis non competit mitti secundum Diony. sed solum inferioribus, ergo missio vt videtur importat inferioritatem.

2 Item missio importat separationem missi à mittente, sed in diuinis personis non separantur abinuicem, quia semper vna est in alia. Ego in Patre & Pater in me est; Ioan. 14. ergo &c.

3 IN CONTRARIUM est quod dicitur Ioan. 8. Neque à me ipso veni, sed Pater meus ille me misit. Et in eodem Euangelio simile habetur in pluribus locis. Similiter Gal. 4. dicitur, At vbi venit plenitudo temporis misit Deus Filium suum.

4 RESPONSIÓ. Circa questionem istam videntur da sunt tria. Primum est quid importetur nomine missionis. Secundum erit qualiter conueniat diuinis. Tertium qualiter differat à processione & à datione. Quantum ad primam sciendum est, quod in creaturis ex quibus transferimus nomina ad diuina videmus quod missio est motus vel exitus alicuius ab aliquo accipientis auctoritatem vel potestatem ad aliquid agendum vel dicendum, sicut legatus dicitur missus à Papa, vel nuncius à Domino, quia vterque recipit auctoritatem aliquid agendi, telum etiam dicitur

missum à iacente eo q̄ ab ipso recipit virtutem percipienti, & in his omnibus sunt multæ imperfectiones, scilicet motus & mutatio secundum quæ fit inter mittentem & missum locali separatio & acceptio autoritatis vel virtutis diminuta, vel saltem non eisdem, & quia ea quæ sunt in creaturis nõ transferuntur ad diuina nisi segregatis imperfectionibus ideo segregamus à missione prædictas imperfectiones scilicet motum & mutationem & localem separationem & diminutionem potestatis vel autoritatis, & habebimus q̄ missio est exitus vnus ab altero absq̄ mutatione & locali separatione accipiẽdo eandem virtutem & æquæ perfectam ad aliquid agendum.

5 Ex hoc patet secundum quod est principale propositum q̄ in diuinis est exitus personæ à persona secundum originem absq̄ omni mutatione & locali separatione, & acceptio eiusdem virtutis ad sanctificandum creaturam, & sic in diuinis est missio.

6 Circa tertium est intelligẽdum quod ista differunt, scilicet processio, missio, & datio, quia processio dicitur exitum personæ à persona vel præcisè sicut generatio est processio filii à patre, vel cum aptitudine ad vltiorem terminum sicut filius dicitur procedere à patre & Spi. sanct. ab vtroq̄ in creaturam secundum aliquid in creatura causatum, missio autem importat originem personæ missæ ab aliqua alia. Et in hoc conuenit tum processione, & importat semper effectum nouum in creatura & nouum modum essendi in creatura, & in hoc differt à processione quæ conuenit vel conuenire potest personæ diuine absq̄ nouo respectu ad creaturam, videtur tamẽ esse totaliter idem cum processione temporali quæ semper ponit effectum in creatura. Datio autem non importat originem in dato, quia idẽ potest dare se ipsum modo quo persona diuina datur, scilicet vt obiectum cognitum & amatum. Et in hoc differt datio à processione & missione quæ semper important originem productis & missi, sed connotat effectum nouum secundum quæ attenditur datio. Et in hoc conuenit cum missione. Ex hoc apparet quod quia missio & processio important originem, datio autem non, ideo procedere & mitti non conuenit cuilibet personæ diuinæ saltem patri qui est à nullo, vnde Aug. 2. de Tri. cap. 12. dicit quod pater nusquam legitur missus, quoniam non habet de quo fit aut à quo procedat, dari autem conuenit cuilibet personæ, quia quilibet potest se ipsam dare. Quia verò missio & datio semper important effectum temporalem, processio autem non semper, ideo mitti & dari non possunt conuenire diuinæ personæ nisi ex tempore. Procedere autem potest conuenire ab æterno vel ex tempore.

Th. 4. r. 4.

7 AD PRIMVM dicendum, per interemptionem minoris, quia missio in diuinis nõ semper importat superioritatem in mittente, nec inferioritatem in missio, sed autoritatem principii in vno respectu alterius. Et hæc inuenitur bene inter diuinas personas, nec est simile de obedientia quæ est respectu præcepti quod pertinet ad dominium quod importat gradum dignitatis qui non est inter personas diuinas. Et quod probatur, quia superiores angeli propter suam dignitatem non mittuntur, dicendum q̄ fortè superiores angeli quandoq̄ mittuntur, licet non regulariter, vt patebit in 1. lib. Et si nunquam mitterentur hoc non esset propter eorum dignitatem, sed quia omnis effectus ministerii angelici possunt fieri per inferiores angelos. Et ideo non oportet quod superiores mittantur, sed effectus missionis non possunt fieri nisi à persona diuina propter quod oportet quod ipsa mittatur.

Th. 4. r. 2.

8 Ad secundum patet solutio ex iam dictis.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum missio dicat aliquid notionale an essenziale.

Th. 1. q. 43. ar. 4.

Secundo quaeritur, vtrum missio dicat aliquid notionale an essenziale. Et videtur quod dicat aliquid notionale, quia id quod in diuinis sic conuenit vni vel duabus personis, quod nõ omnibus est notionale, sed missio conuenit duabus personis, scilicet filio & Spiritui sancto, ita quod non omnibus, pater enim non legitur missus vt supra dictum est, ergo missio dicit aliquid notionale.

2 Item Beda dicit in quadã homilia quod missio Spi. sancti est eius processio, sed processio eius est quid notionale, ergo & missio.

3 IN CONTRARIVM arguitur, quia nulla notio est communis filio & Spiritui sancto, sed missio communis est vtrique vtique enim legitur missus, ergo missio non est aliquid notionale.

4 RESPONSTIO. Videndũ est primo quid dicitur esse notionale, & quid essenziale vt per hoc appareat quod quaeritur. Sciendum ergo quod notionale est id quod includit proprium alicuius vnus personæ vel duarum ita q̄ non conueniat omnibus. Et dicitur notionale, quia notitiam facit de persona quatum ad aliquid pertinens ad distinctionem personarum.

5 Essentiale autem dicitur quod conuenit omnibus personis ratione essentiali absolute vel alicuius attributi absolute. Hoc supposito, dicendum q̄ quaedam sunt nomina in diuinis pure essentialia, quaedam pure notionalia, quaedam partim essentialia & partim notionalia. Pure essentialia sunt sicut bonus sapiens & huiusmodi. Pure notionalia sunt sicut generatio, spiratio & similia partim notionalia & essentialia sunt quæ includunt vtrumq̄ sine pluribus nominibus, vt potentia generandi secundum illos qui dicunt quod potentia generandi includit essentialiam & respectum, vt sapientia genita: siue vnico nomine vt incarnatum quod dicit opus commune trinitati & includit singulariter suppositum filii.

6 Qualitercunq̄ hoc sit de numero talium est missio, includit enim notionale & essenziale, quod apparet primo de notionali sic, missio est exitus personæ à persona vt apparet ex procedente quaestione, sed exitus personæ à persona est per originem quæ ad notitiam pertinet, ergo missio includit aliquid notionale.

7 Item includit aliquid essenziale, quia missio importat effectum in creatura, sed effectus in creatura est opus commune toti trinitati ratione communis essentiali & potentie, ergo missio includit aliquid essenziale, includit ergo vtrumque.

8 Quid autem includit principaliter, credo q̄ illud quod est essenziale. Quod patet sic, quando duo includuntur in aliquo & vnum est quasi ratio completa & formalis respectu alterius & aliud quasi materiale presuppositum, illud quod est formale est principaliter, sed in missione illud quod est essenziale est quasi completiuum & formale respectu eius quod est notionale, ergo in missione principaliter includitur essenziale quæ notionale maior de se patet sed minor probatur per Aug. qui dicit. 10. de Tri. quod filius non eo quod filius est à patre missus, sed vel ex eo q̄ visibilis apparuit, vel ex eo quod mentem cuiuscunq̄ sanctificat. Sanctificatio autem mentis nostræ est quoddam essenziale cum sit à tota trini. vt dictum est, ergo formale & completiuum in missione est aliquid essenziale, & hæc fuit minor. sequitur ergo conclusio, scilicet quod principaliter quod importatur per missionem est essenziale, dico autem principaliter non, quia prædicitur in recto de missione, sed quia complet rationem missionis respectu notionalis quod est presuppositum vel quasi materiale, vel postea dicit quod etiam in recto illud quod est essenziale includitur in ratione missionis transformando missionis rationem prius dictam, & fortè magis proprie, sic missio est apparatus personæ diuine procedentis in natura creata quantum ad missionem visibilem vel sanctificatio creaturæ per dona appropriata personis procedentibus.

9 AD PRIMVM argumentum dicendum quod illud quod conuenit vni personæ vel duabus ita quod non omnibus oportet quod importet aliquid notionale. Et nihilominus potest cum hoc importare aliquid essenziale vt sapientia genita, quia per id quod est notionale totum contrahitur vt nõ possit dici de omnibus, sed tantum de vna vel duabus, & sic est de missione vt dictum est.

10 Ad secundum dicendum quod missio Spiritui sancti est processio eius, sed præter hoc includit aliquid aliud, scilicet effectum aliquem in creatura & illud est quoddam essenziale.

11 Ad tertium, quod est pro altera parte dicendũ est, q̄ notio potest significari dupliciter. Vno modo in speciali,

vt